

Izdavač: Klub studenata južne slavistike A-302.

Za izdavača: Marija Roglič i Goran Lončar.

Prijevod: Maja Dragojević, Maja Mastnak Car, Ladislav Pleše, Marija Roglič, Maja Vuksan, Maja Marović, Iva Borić, Maja Marović, Janja Kovač, Katarina Cigetić, Goran Lončar, Ira Muhlstein, Franko Burolo, Ivana Primorac, Dina Vrkić, Kristijana Marinović, Damir Kralj, Andrea Žvab, Neven Vargović.

Fotografija na ovitku: IRIU.

Lektura: Nives Trconić.

Grafička obrada, slog i prijelom: IRIU & Ana Penko.

Tisak: Tiskara Kasanić, Vunarići 9, 10 000 Zagreb

ISBN 978-953-56026-0-6

Objavljivanje financijski podupire Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

SIMONIŠEK, Robi

Avtoportret brez zemljevida / Robi Simonišek. - Ljubljana:

Literarno-umetniško društvo Literatura, 2008. - (Zbirka Prišleki)

ISBN 978-961-6717-15-1

242014464

Robi Simonišek

AUTOPORTRET BEZ ZEMLJOVIDA

Predgovor

Ova zbirka rezultat je rada studenata slovenistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji su se pod okriljem Kluba A-302 odlučili uhvatiti u koštac s prevođenjem knjige suvremenog slovenskog pjesnika Roberta Simoniške. Sama zbirka predstavlja veoma zahtjevan materijal za prevođenje, budući se radi o suvremenoj zbirci pjesama u prozi.

Tendencija jest svođenje jezika na minimalizam, fragmente impresija koje tvore pjesničku cjelinu. Same impresije svojom polivalentnošću značenja daju novu vrstu autonomije riječima. Simonišekove pjesme nanovo integriraju riječi u cjelinu, ukidajući im primarno značenje i stavljajući ih u novi kontekst, u realnost sjećanja. Vraćajući se prirodi, pjesnik tehnikom neorealizma nastoji "vidjeti" istinu što se skriva ispod površine, iza svakodnevice. Pisane u prozi, ne drže se klasičnih formi, već nastoje formulirati suvremenu realnost.

One su oči, sluh i osjet kojima se želi izmaći teoretizaciji. Pet pjesama koje se pozivaju na pet osnovnih elemenata, još od antičkih vremena prepoznatljivima kao osnova svijeta, sada bježe iz te kontekstualizacije te se izdižu na razinu žive supstancije koja je od praiskona tu i koja, izmijenjena, postoji i u 21. stoljeću.

Upravo tu zahtjevnost uočila je i profesorica Anita Peti-Stantić, bez čije pomoći ova zbirka prijevoda ne bi bila moguća, a koja je uz Ivanu Latković bila naš mentor i inspiracija.

U ime Kluba A-302

Marija Roglić

Cesta

Sada znaš to, što si nekoć nosio. Sva mjesta su ista: gore, mora, jezera, ravnice, gradovi, zidovi su kulisa. Nije trebalo dijeliti lice na dva kontinenta. Nije bilo nužno razdijeliti ulice na lijeve i desne, okusiti toskansko vino među brežuljcima. Nije trebalo prijeći Atlantik, dosegnuti druge strane rijeke, sklapati veze sa strancima, promatrati zvijezde kroz teleskop, prečešljati parkove s vodokocima. Slapovi se lome izvana, zrak se širi među zgradama, automobili kruže zaobilaznicama. Svjetla plove u san, svjetlost posjeti mozaike s istoka. Riječi se izgovaraju srcem, među hrapavim licima kližu u epilog tišine.

Mogao bi znati na početku, kako jednostavna je riječ, tek luk među vokalima i suglasnicima koji bi promijenio razvrstavanje moći. Tek izbor brojeva na telefonu kao kod klavirskih tipki, mehanički pomak vrata, koji bi jasno naslutio želju njoj, rast bora u kutovima osmijeha. Nisi stisnuo ruku kad su se opalni oblaci kupali u kiši i dlan ti je treperio. Svi su čekali da progovoriš. Poglavari iz prašnjavih rukopisa su dahtali tužbe. Narikače na timpanonima su odstupile od granita. Jata ptica su crtala oblike kako bi u njima prepoznao poruku. Perzefona se vratila na svjetlost i bivala u tami za stolom.

Ugasio se put koji te vodio kroz tunel, u tamu. Morao si se odlučiti kamo ćeš krenuti. U daljini se srebrnila cesta koja te vodila u jednom smjeru. Nije se završavala, već se uzdizala s vrtlogom vjetra u spiralu koja te nije spuštala. Nije bilo vremena da se izmakneš mrtvima, hodaš po površini vode. Tajne su ostale nerazriješene. Kad si stupio u krug uvukli su te slučajni krugovi koje nisi poznao. Širili su se, osmjehivali se i udvostručavali u gomile. Kad te je ponijelo po kružnici nije bilo povratka, samo

udaljenost od ognja se povećavala. Pokušao si prekinuti obod i skliznuti u sredinu.

Zastao si usred proljeća koje uzima dah. Bujna zelena odjeća zemlje je odgovor bistrini, led pod kožom drveća je eksplodirao u cvijeće. Oštra svjetlost pršti u zlatni prah, osjećaš svaku ranu na drugoj strani tišine. U tebi kuca bomba iz jezika. Kasno je, možda prekasno.

Prijevod: Maja Dragojević

Jezik

Početak je bio udarac konjskih kopita po mramoru, ples groma u naletu kiše, što je napojio listove, razmazao mrlje na rubu. Zatim duga tišina, veliki stop, ključ nije otvorio glavni ulaz. A vrijeme je utjelovilo riječi što su rasle u kolonama stupova, sastavljale katove hrama. Dok si stajao u slapu, nisi gledao obrise stvari, nisi slušao melodiju srca, što je odzvanjala na drugoj strani. I pjesma, što je disala na stolu, vrtjela se u krug dok se nije zaustavila, sasula u središte.

U mraku je bdio nad tobom, ukazivao na čvorove, izvještio te u strpljivosti. Vodio te iz predavaonice u hodnike, iz grada u grad. Bio je visok muškarac s bradom, koji je pripremao vježbe, bila je tamnooka žena, koja se sklanjala nad rijekom, dok si sazrijeva u mogućnostima. Bio je svjetionik u daljini, što je gorio u kasni sat. Čekao si, oslijepljen svjetlom iz ahata, dok jednoga jutra nije okrenuo leđa. Kad si izašao iz sna, bio je kraj preobrazbe, nitko nije držao ruke nad sjenkom, dok su vrtlozi vjetra kovitlali prašinu u kuli katedrale.

Pitanja na čelu su darovala odgovore, vatreni ritam je dočarao sponu. Sada njegovi tragovi počivaju u tebi, šire se prema van, poput koncentričnih krugova na vodi. Ponekad se tiho odlijepe, žile vatrometau noćima izlaze bez praska. Ponekad su kretnje bijelih njištećih konja, što tapkaju u mjestu, mrmljanje zaboravljenih stihova u hodu kroz mirisne drvorede kestena. Ne pojavljuje se u bljedim stihovima, ne potvrđuje se mačem, ne ide po tankom ledu.

Smirio se od puta poput zadihanog mladića što je dotrčao do cilja. Zamijenili ste uloge u igri, sada u ravnomjernim odmorima koračaš

kroz krajolik bez geometrije, bez sati. Smješka se s druge strane stakla, ti si njegova usta.

Prijevod: Maja Mastnak Car

Zemlja

Orač okrene suhu brazdu, razdrobi grumen u šaci. U proljeće sije sjemenje koje klija u nemirnim poljima. Zabrinut zbog kiše opaža, kako se u nutrini zemlje razvijaju godišnja doba. Čovjek od zemlje vjeruje naboranim brdima, premda od njih ne zahtijeva ništa. Je li to oživjela slika Sijačica, odbjegao lik iz Hopkinsove pjesme? Bile su potrebne generacije da bi ljudi pobijedili mora, urezali znamenja u jame, probudili gradove uz rijeke. A, zemlja nije odgovarala, svijala se u lance Alpa, zmijskom ljutnjom rigala lavu. Preživjela je sve bitke i poraze, po njenim grozdovima još uvijek lutaju duše smjelih generala.

Djevojka, što uz prozor sluša šum potoka, razumije noć, koja joj se obraća. U njezinu se trbuhu budi svjetlo, koje će se razviti u plod. Mladiću, koji okrene leđa zemlji, u snovima proriče drvo. Njeno zelenilo u proljeće smiruje strasti, njezino cvijeće spalit će svjetlost ljeta. Nikada se ne žali, spokojna je i pomirena sa svojom sudbinom. Shrvana kao žena pred razvodom čeka na tamnu kišu. Puna jesenjih boja odvaja plodove, opustošena i tiha zimi prihvaća snijeg. Cvjećarke svakog dana zalijevaju žedne ruže, pune posude prstima. U njezinim posudama leži crno vino, koje tijekom večera oživi kroz priče.

Arheolozi još uvijek kopaju i traže dokaze, ali ona uporno prihvaća teret ljudi, zgrćući ih u sebe. Upija njihove kosti, pušta duhove da lutaju močvarama. Vjernici pred njom padaju na koljena i oplakuju pogreške. Čuvari njenih muzeja promatraju zjenicama raširenim od kofeina i nemarno uvlače mirišljav duhan. Njene suze su nabrekli limuni, njezin lijek je meko maslinovo ulje, njen mir zelenilo u voćnjacima. Lončari gnječe glinasti bitak,

oživljavaju zaboravljene oblike, čipkarice oblikuju snove u lirske spjevove. Ali orač, koji se svaku jesen spušta, ne razmišlja o zemlji, samo slijedi tamne rane što se otvaraju za plugom i uvečer ponovno navija budilicu.

Ponekad sjediš pod krošnjom bora i slušaš zvukove bubnja kako ravnomjerno udaraju u deblu. Hladni jantar zgusnuo se u tvojim očima. Kad ustaneš, hvalospjevi slavuju razmekšaju nebo.

Prijevod: Ladislav Pleše

Kasni proljetni dani

Nitko ne zna kad su točno ovdje. U zraku je svjež miris kiše, parkovi i vrtovi se zazelene, u gradu se otvaraju prozori. Sobe se rasvijetle, tragovi zraka tonu u glasinama. Otarasiš se suviše težine u zglobovima, ledenih, nerazgovjetnih misli i policica, obloženih čajevima. Ne primijetiš kad tvoj dah prvi put zastane, ne uvidiš da zuriš kao kip u prazninu oblaka što trepere nad gradskim izlozima. Šarena rijeka ljudi klizi toplom ulicom. Nitko ne zna točno kada je brži protok krvi, kada koža potamni od očijukanja.

Ipak, uđu silovito kad je sve puno, postavljeno na izložbi svjetlosti. Iznenada se nađeš sa sunčanim naočalama, u kratkoj majici, kako sjedaš za stolove ili jednostavno trčiš rijekom uzvodno. Odjednom si uho velikana, stisnut uz morsku obalu razgovaraš narječjem domaćina. Ujutro postaneš svečani gost tamne šume kojeg obasipaju zrake sunca, pune rose. Tada znaš kako će uvijek biti puno više mjesta za ples glasova, da će boje osvojiti riječi. Bolje razumiješ bit svjetla što na nadgrobnim pločama, uvis plamti.

Poslijepodne se nađeš usred polja gdje se trava njiše u grivastim brazdama, kao što tvoje oči ribarskom pozornošću prate leptira. Za volan automobila sjedaš s najvećom brzinom, samo te jezive misli preteknu. Na susjednom sjedalu sad primjećuješ zimskog dvojnika koji muca posljednje riječi iz leda. Privlačnošću te zaskoči kao kad nakon dugog putovanja kroz zimu koračaš u zelenilo. Kolobari kilometara što su strpljivo pripremali osmijeh polako se odrješuju. Proreze što se skupljaju na borama oko očiju, vide samo najpažljiviji promatrači.

Prijevod: Marija Roglić

Rastanak

Postoje mnoge predodžbe i postoji šuma, posmeđila bojama jeseni. Jedina žena, koja se oblači, je noć i jedini anđeo, koji odmršuje niti među žilama jantarnih svjetala, je sjećanje. Njegovo kameno perje se diže iz brijegova Sutle i uspinje se među stablima žita. Pocrvenjele plahte neba praznine. Rukom želi dosegnuti predmete u kući. Mana, kapljajuća s njegovih krvavih usana, sniježi u svjetlosti prvih zvijezda. Sve pokrajine, u koje se nekoć moglo ući, su spremne, da ustanu s njim. I ti možeš pognut nad travama putovati kroz skrivene mjesečeve mijene.

Rado bih utrčao među visoka stabla i zaplesao s njima ples zemlje. Rado bih se uselio u prašnjave albume s fotografijama i doticao bih se tamošnjih lica, zaspao bih na prštavim zvukovima ptica. Ali, bljesak i silan grom proroka dijele noć na dvije polovice. Tu gdje je noć najtamnija, na papiru su zasjale dvije ruke i otvoreno se predale. Zatim, nad plamenom svijeće pišu pismo. Prva piše riječi brzinom djeteta, koje ne razumije, ali su istinite. I druga piše sporije, pod oprezom muža, zagledanog u prošlost. A nijedna od njih nije poslala pismo primatelju, ta postaje nepoznat.

Dobro znaš, da vraćanje nije više bijeg i da odlazak nije rastanak. I tišina, koju rastavljaš u pismu raste u tebi s mrakom u šumi. Ali hipnotiziran od slike u noći, moraš okrenuti leđa anđelovoj ruci, koja se spaja i ne doseže više tvoja ramena. Između tebe i njega je zid, kojega probijaju samo rzajući konji iz snova. I dok se naginješ prema tridesetima, lagano plačeš samo još s unutaršnjim očima. S očima, koje su izrabljene čeličnom voljom i peku kao okus rakiye na jeziku. I u tebi se šire koncentrični krugovi vjere.

Prijevod: Katarina Cigetić

Domaće sjene

Probudi se, kako ti se snovi ne bi prevrnuli među sanduke žita. Još je uvijek vrijeme da te mazi svjetlost ljeta. Spremi vreću za spavanje, odbaci toplinu, koja je pulsirala pod slobodnim nebom noći. Umij tamu s lica, ovlaži krivulje što su se urezale u pore čela. Otvori prozore da u potkrovlje doputuju sjene oblaka, nadišu zidove, promijene smjer ustajala rukopisa. Jer je mjesečina, što jetreperila među krošnjama, obasjala kaligrafiju na stolu. Otpečatila je škrinje koje ponovno otvaraš. Sada je ruka slobodna, bez straha od pomicanja figure po šahovnici.

Ovog ljeta neće se vratiti zelene kanadske goleti što venu uspavane od udaraca kosa. Neće više treperiti ni egipatske njive žita što su s vijetlile u oštrici. Sjene su se razile s godinama, a tamo su vrata bez kvake, koja te vode u nekadašnji labirint. Pretraži starodrevne putove što vode po raspucanoj zemlji: nisu starci jedni drugima izmišljali legende o vitezovima. Legni u sjenu kestena, pričekaj na priču koju sastavljaju oblaci. Gledaj, visoko gore, u tami kule zamka žari gušterovo oko: kada netko pomakne kamen, crna je svjetlost prejaka da bi životinja kročila iz zrcala.

Zapamti: tvoje je čisto, plavokoso nebo, tišina koju lome pukotine greda i postojanost vjetra koji umiva kožu. Pčela si za srkanje dojmova koji kolaju po krvi, uvežu se u uzorke i ožive kod stola. Slušaj kako se zamasi ptica bliže vrhovima biljaka. Usavrši se u starom načinu hodanja kroz kamenu kljjet, ravnoteži između starih i novih okusa vina. Posjeti voćnjak bresaka i nadiši se zraka. U dolini, na plesalištu bez podija, na vitkim se stabljikama njišu visokonasli suncokreti.

Spusti se niže prema rubu šume, gdje će te iznenaditi srne sa šupljim trbusima, tamna močvara bez imena. Potraži rijeku, gdje će ribe lebdjeti lakše od tebe, koji si povijen nad svojim mislima. Izbrušen u topazu ljeta bez oblaka.

Prijevod: Maja Vuksan

Žbice u kotaču

Prema jugu brda se odmiču i iscrtavaju se gusti komadi grabove šume. Ovdje se tama zarije u stožac i lišće se s valovima mora gomila po mirisnom šumskom putu. Tvoje se misli lako razvlače među razapeta krila leptira. Oblikuje se drugi reljef, koji je u nazočnosti potoka razveden po dolini. Zakotrlja se kamen sa spruda, istrošen od ležanja vode i njezinih padova. Uvijek bolje u svjetlosti osjećaš geometrijske likove, prelijevanje boja i čuješ mrmljanje glasova.

Iskristaliziraju se brončani zvonici, svjetlucanje gotskih prozora obasjanih medenim zlatom, povorke kapela s izblijeđenim slikama. Kao usamljenici iz nabreklih se nabora travnjaka uzdižu zavičaji, bačeni među rubove vrtova. Iz njih rastu nasadi jablanova, kruže neprepoznatljivi glasovi ljudi koji dube žarku tišinu, prožetu cvrčanjem cvrčaka. U zraku, pod suhim dlanovima, što miluju trave, u maglicama se rasplinju koprene suhog cvjetnog praha, kroz koji koračaju tihi stasovi.

Stupnjuje se saće boja i životinjskih krikova. Opsjedaju te mirni i pokrenuti likovi koji plove u čistoj svjetlosti. Neke stvari još uvijek ne razlikuješ dovoljno dobro, iako ih neprestano viđaš. U sve više se smjerova isprepleću tokovi vjetra koji k sebi dozivaju ptice, rasporede ih i ostave u bezvjetrici. Sredstvo si za pergamente ljeta, otvoren na mnogim stranama istodobno, po kojima te vuče neka nevidljiva ruka i vodi te u nova poglavlja s jasnim inicijalima. Kliziš kroz krajolik, bukteći zmaj, pričvršćen na uzici pod oblacima.

Ležiš na biciklu i lebdiš nad kilometrima, potamnio u ljuske ljeta. Za leđima se trgaju plohe vinograda, hrpe sijena, preplašeni pogledi krava, visoke napuhane stabljike močvarnih cvjetova i prašina makadamskih cesta. I sve prolaženje sjena, imena, stvari, okrenutih suncu, prepolavlja te, čisti, iznenađuje, otvara začepljene pore i čini radoznalim. Mahovina, koja uspavljuje drveće, liječi ispucale rane u očima. Ispisan i prožet blistavim bojama kolovoza u mraku se vraćaš, s licem usijanim od vatrenog mjeseca koji tone među žbice.

Prijevod: Maja Vuksan

Spuštanje vrana pred kišu

Pod tamnim pulsirajućim nebom punim gustog plavetnila, pred kišu počnu kružiti vrane. Okupljaju se u grupe i povezuju u veća mnoštva. Spuštaju se sve niže, u sve sporijim zamasima. Njihove se sjetne tužbalice bez odjeka gube iznad krovova kuća i gluho se nastavljaju kroz otvorene prozore. Slike koje stvaraju u zraku, zamršene su i nesavladive. Tamni štitovi neba odmotavaju njihova teška krila i za kaznu ih pritišću na razmagnetiziranu površinu zemlje. Podnevna zvona, koncentrično se šireći s istoka, primaju ih u talasanje.

Vrane ipak ne umiju sakriti pohodnički nemir, odrpanu ništavnost pred božjim likom i hapšeničku agresivnost koju gestama pokazuju. Ni ne slušaju gundanje starica koje u sobama mrmrljaju molitve i štapovima rastjeruju duhove. Neke se, mokre spuštaju ispod žica na tlo gdje traže otpatke. Ne mami te da promatraš, iako se navikneš na njihov ritual. Let vrane pred kišu je čist gubitak energije, otpuštanje napetosti u prirodi, gomilanje tamnih slutnji bez reda. To je i alegorija razornog pada iz Izgubljenog raja, gdje anđeli stražare nad sjenama.

To je križanje svećenika pred zlim silama, uvod u stravično kriminalno poglavlje, nacrt novinarovog zapisa o ubojstvu u crnoj kronici. Vranin glas je pijančevo razbijanje čaša u gostionici, starčevo proklinjanje sudbine na pragu, pokrivanje zagorjelih lica pod zamasa krila. Međutim, crne i papirnato prazne, ne osvrću se na nas i budne lete naprijed, sve dok konačno ne prizovu ljetnu kišu. Njihov gusarski neuspjeh odapinje hrapave glasove iz njihovih, crnilom ispunjenih pluća. Pljusak je njihov jedini objesni trijumf i jedina karika u verigi nastojanja koje je istovremeno i njihov izgon. To što im je u zamisli, još nitko nije dokučio.

Kada se nasloniš na prozor i slušaš graktanje, dobro znaš da je došlo vrijeme za kišu. Zato se ne mičeš, nego pripravljaš čaj i ustrajno lelujaš u sobi nad svojim rukopisom, sve dok se njihov let ne izgubi. I znaš da, kada se razidu iza kišnoga zastora, po njihovu odlasku nebom će se iznova početi širiti drugačija svjetlost.

Prijevod: Maja Marović

Klizanje srna kroz rujanski polumrak

Silujete srna lako možeš prepoznati u daljini. Skrivaju se u zaštiti boje. Privlače te laki pokreti, klizanje, što je pretpostavka razigranosti. Nikada ih do kraja nisu znali razotkriti najveći nizozemski majstori platna niti su ih opisali najprodorniji svjetski romanopisci. Jedine privlačne sličnosti se pojavljuju u klasičnoj klavirskoj glazbi. Ljube se plamsajima klasja i oblizuju slane kore hrapavog drveća. Na proplancima se umivaju rosom, dok na njihovim leđima raste sjaj jutarnje i večernje zore.

Njihovo je ponašanje usporedivo s hodom po kristalnoj površini jezera, s prikazima krštenja na Jordanu, sa zapisom fra Angelicovih freski, ljepotom gotičke katedrale, sa svježom opranom lanenom košuljom, što slobodno pada niz leđa. Odgovara hodu djeteta, koje je donijelo vazru na stol. Potapaju se u vilinskim mirisima šumskih jagoda. Katkad se iskradu iz predgrađa sasvim u blizinu kuća, stisnu se uz ograde vrtova i gledaju. Oprezno i postupno se navikavaju na mirise i pokrete ljudi: njihovo se gusto krzno naježi. Čini se kako žele osluhnuti disanje, protok naše krvi, kretnje, drugačije otkucaje srca.

U njihovim mjesečastim očima prelamaju se geometrijski uzorci vode. Kada si sasvim blizu njihovim figurama, gledaš i čudiš se. Tada ne govoriš glasovima i ne dišeš punim plućima. Puštaš da dovrše svoju igru i nekakav obred željene stvarnosti. Okidač fotoaparata postaje uzrok njihovom bijegu. Opreznost i sofisticirana plašljivost ih neprekidno tjeraju na gibanje, na traženje sjena u mračnom kraljevstvu drveća. Usprkos gubitku - neke krvave posustaju pod ostrim udarcima automobila - njihove se glave poput potrgane violinske strune urežu u svijest vozača.

Klizanje srna kroz visoke trave je čisti zaborav na stvari ovog svijeta, nadilaženje tjelesnih ograničenja, napuštanje sjene i mračnih strana iza sebe. Antiteza je civilizacije, atletska vizija, totalni izgon nespretnosti u pokretima i podsmijeh ljudskoj jalovosti, nejedinstvu. Njihovi hitri skokovi su strast za trkom, što nema početka ni kraja. Zaborav su kontinuiteta i zakona gravitacije, pad u iskrivljene dimenzije vremena, kršenje pravila matematičkih formula i svih kanona. Kao rukopis što se ilustrira na tvom stolu.

Prijevod: Maja Mastnak Car

Potruga za lisicom

Na tamnom proplanku, gdje nema nikoga, lisica se giba sa zadržskom. Njezino vlažno disanje se širi kroz grmlje. Čim osjeti promjenu, zastrže ušima. Kroči na mahovinu, pažljivo se okreće, kao da hoda po tankoj ledenoj ploči. Tamo čeka skrivena i spremna na susret, u svojoj šupljoj lubanji. Lako ju je omesti krivim korakom, jednim dahom pahulje. Čelični vjetar ti pritišće i mrsi trepavice. Članci u tvojim prstima su ozebli kao njezina koža na šapama. Opreznim kretnjama odgrneš zastor od grana. No, kad led pukne, lisica se odmakne električnim trzajem, odgodi dijalog. Zatim trči, izmjeničnim skokovima, lijevo i desno.

U lisičjem je pogledu izdaja divljeg svijeta što ga pokušava pritajeno iznositi. Usidri se u čovjekovom zatiljku i nikada ga više ne napušta. Isijava odvažnu demonsku silu, kad životinja zaustavljena zaglavi u vlastitom nemiru snage. Prvobitna isključenost i cvileća usamljenost, pojačavaju njezinu nomadsku izgubljenost. Proganjana vjetrom se poput nekih ljudi nikada ne može udomačiti. Njezini tragovi u snijegu, zameteni gustim repom uzrokuju ludilo lovaca, koji lažnim nagovještajima sastavljaju lokalne legende. I njezino meko krzno, ovijeno oko vratova dama, još uvijek uzrokuje crvenilo i lukave poglede.

Ali, nakon tog susreta ostaje nešto više od njezinog krvoločnog, prestrašenog štita, kada digne čeljust i pokaže oštre iskešene zube. Njezin natučen, krvav duh i dalje putuje kroz grane, obrušava se u radoznale rovove, do brloga. Isti, rasplinuti duh što luta u plaštu magle, u noćima se javlja rikom. Ponekad ga u bajkama čuju djeca, kada se kao igla zarije u njihovu budnu svijest. U njihovim mislima dlakava životinja zapleteno raste, smije se simpatično obavijena

u kožu. A zelene oči u šumi još paklenije zasvijetle, munjevito okrznu svijet, da još jednom signaliziraju poruku od drugdje. I reski glas što se u hladnoj noći materijalizira u otužnom zavijanju lisca dok zove tamne strane mjeseca, ponovno budi tajne.

Vratiš se u domaću kuću. Miris čaja od mente i provjetren hodnik oživljavaju dane djetinjstva. Pahulje vunenog pulovera te još uvijek škakljaju po vratu. Sjediš na najdražoj stolici kao da se ništa nije promijenilo i osluškuješ zavijajući vjetar. Znaš da nje nema vani, ona je unutra, tamo gdje je nekoć izostala. Njezin obris spava, zaleđeno kruži oko tebe i lukave oči vrebaju od drugdje. Samo ponekad umiljato dopuže bliže, u tihom nenajavljenom posjetu okrzne ogledalo u sobi. Zatim počne pomicati tvoju ruku po stolu, domogne se plijena pa nastavi dijalog što ga je prekinula prije mnogo godina.

Prijevod: Iva Borić

Kuće na kraju šume

U njima stanuju tri generacije, lica ljudi bez razlika, iz iste loze. Lavež pasa ne prestaje, snažan miris po nafti preplavljuje susjedstvo. Odrasli muškarci cijelo vrijeme presjede za volanom, oru zemlju, pretovaruju sijeno ili premještaju točke po poljima. Satnica je nezadrživa, njihovi mobilni telefoni leže u sjenama hrastova, nedostižnom mjestu na drugoj strani šume. Dovoljno je da se međusobno poznaju i navečer će pričati priče o precima. Priručnik iz kojeg čitaju uputstva je zadan. Svoje su osjećaje usmjerili na vinograde, snagu svojih mišića prodali su drvu koje pripremaju pred zimu.

Važno je kada se nešto prikači oblacima na nebu, zanimljivo je kada životinje pronađu nove putove kroz žito. Žene rano počinju raditi, po cijeli su dan u trgovinama, školama, uredima, druge pak čiste mjesne gostionice. Slobodno vrijeme provode pri štednjacima, uređuju gređice i zalijevaju povrće. Njihova jedra djeca vraćaju se rano poslijepodne kako bi pobrali svježe jabuke i uveli red u ormare. To su male stvari koje moraju biti na svojim mjestima. U stajama teška stoka od podbuhle ljetne vrućine tapka u mjestu. Ipak s večeri zapuše mir; muškarci pune čaše za trpezom, molitve za ljetinu više nisu potrebne, jer je plod dobio okus.

Jutarnja svjetlost vrati san, pojavi se u svoj raskoši mrkih i zelenih nijansi i napuni vrčeve novim nadanjima. Seli se u prazne kuće koje su napustili, sve dok glasovi iznova ne ožive u kasno poslijepodne. Rijetki posjetitelji koji ovamo skrenu spuštaju se šumskim putovima, prate šum potoka, a ako se nađu za domaćinovom trpezom, odmah ih posluže jelom i pićem. Najviše je gorljivosti u onih koji su nadanja pretopili u formulare, činovnici koji u školama

krišom naručuju pjesme o svojim dobrim djelima i objavljuju ih u glasilima. Ispraznog smijeha, neprestano kimajući, rashlađuju se u klimatiziranim prostorijama i izmišljaju grupne priredbe.

Pa i ako si kilometrima daleko odande, naletiš na izbrazdano lice, na isti strog, prostodušan izraz koji sja od neobjašnjive sreće kada sjedne i upita: Kako si? To je isto nasmijano lice poznanika kojemu si okrenuo leđa; lice muškarca koji dobro poznaje tvoj miris i već stoljećima kopa rupu za lipu koja će se uzvinuti pokraj kuće na kraju šume.

Prijevod: Maja Marović

Zimske elegije za izgubljenim selom

1.

Bijele krpe snijega prekrivaju zemlju, sežu do koljena. Tu, gdje si dva desetljeća odrastao, postaju tvoje riječi slabe, i neotporne u dugoj zimi. I svaki trud, da prizoveš čari koje su nekoć djelovale, postaje napor. Pokušavaš uhvatiti kolektivne sjenke koje se tope s pahuljicama na trepavicama, ali izblijede. Ako zažmiriš, možeš osjetiti kako prašnjave slike putuju kroz tebe, poput svjetlosti kroz čašu vina. Snažan sjeverni vjetar prohuji među nogama, dignu se među krovove i izbriše tragove za tobom. Ideje arhetipova ti se neprestano upliću u osobnu ikonografiju djetinjstva. Tapkaš kao starosjedioci u tami koji ponovno naseljavaju područje.

2.

Na zidovima dječje sobe budi se Chagall koji je bojama pokušao zaposjesti izgubljenu zemlju. U kući možeš među bijelim zidovima slijediti prikaze iz vremena kojih više nema. Tu se računa goli život, sve iskustvo i titule postaju nevažni. Zimska svjetla, razrezana u crte, trepere u daljini i nitko ne zna, što se zaista događa iza prozora. Suho voće na stolu iz dana u dan je ono zbog čega doživljavaš prosvjetljenje. Večere su svečane poput onih na Boutsovih slikama. Zatim se spusti noć i zavjese su navučene. U tami zasvijetli cigareta, a čovjekov pogled seže duboko u noć. Iza njegovih leđa je sjena čovjeka kojega više nema među zidovima.

3.

Letovima, dodanim u pokrete, promijenjen sjedaš za stol. Toplina u kućama nastaje od jezika i blagdanskog mirisa koji dolazi iz kolača koji se mrve. Noge su umotane u pokrivače, tišinu prekidaju glasni odsječci radijskog prijamnika. Vani ogoljela stabla stupnjuju raspoloženje koje se za tobom mačkasto vuče. Zvuk se ovdje seli brže nego u gradu i može se pratiti svaka promjena među pticama. Zamah krilima je događaj koji uši neće prečuti. Sutra će ceste biti preorane i hrapave poput kože koja postaje sve otpornija na studene zimske noći. Ljutit ris u tebi, probudit će se kad se spustiš prema gradskom središtu.

4.

Možeš stajati sasvim na vrhu i širiti ruke orla, spremnog na let, dok se preko brda valjaju trbusi guste magle. Slutnje i priče predaka u obliku mrmljanja potopljene su u svjetlost ljetnog doba. Groblja su prikliještena među komade leda, u gostionicama je prevelika buka. Temelji se traže tako da se ponovno pretresu. Nekamo se uvijek dođe kada svjetla automobila otkrivaju ceste. S limenke uporno trgaš debele komade leda. U gustoj se noći u krevetu okreće tijelo. Želi dostići dječjeg dvojnika koji se sve više udaljava kroz prozor snenih prizora, ali nikada ne prekorači preko ruba.

5.

U blizini nema mirisa ureda, nema nervoze ispred automata za kavu. Radnici traže smisao u velikim tvornicama, seljaci pretaču vino. U svojim djelima postaju sve manji, sve neprimjetniji i tiši. Ponekad im se približiš, uđeš u sredinu, postaneš dio gomile i nitko ne primjećuje udaljenost koja vas dijeli. Granice između nekad i danas polako brišu se, ali ne možeš prekoračiti rub kruga. Krajolik te puni ugodnim mirom kojeg sve više razumiješ. Danju cijepaš drva, a noću brineš za Hefestov plamen. U događaje se ne uplićeš i ne kupuješ što ne trebaš.

Prijevod: Janja Kovač

Voda

Iz vlaka slijediš rijeku koja razdvaja brda i spaja ljude koji su samo privid sjene na njenom putu. Nikad ne spava, već stoljećima, dan i noć putuje bez karte. Sama se probija među stubama, dijeli nepomičnost zraka. Iz drvoreda uzlijeću ptice koje joj pokazuju smjer, u njenu noć će se potopiti ribe koje će disati zvijezde. Kad se talasa, ne remeti tišinu bare, svojom odlučnošću umiruje biljke. Voda nema ni početka ni kraja, mladić je bez cilja koji je stalno odsutan. Nikad ne padne, nikad se ne osvrne sa žaljenjem. Teče u budućnost, dok ne preda pogled oceanu na nebu.

Vješti plivači se zorom spuštaju u more. Bez nje bi muškarci postali vojnici, prije svega da bi obranili svoj ego, ali sad šuteći zure u lađe na drugoj strani obale, smireni od pljuska valova predaju se toplini. Bez nje bi se žene pretvorile u redovnice, odrekle bi se mjerila fizičke ljepote, tako da sad čekaju na upute, njihove bokove nadziru modni dizajneri. Hoće li se leđa delfina vinuti u zrak, hoće li njihove svečane kretnje umiriti želje na obali? A danas voda ne odgovara, jedino kada mračno zasniva s dna katedrale, povuče slijepca za ruke.

Smrzne te pljusak usred proljeća. Taj koji se zbog izgubljenih misli zgusne u oblacima. Njegov vojni pohod izoštre mačevi čeličnih gromova. Kad protiče kroz šume, uznemiri konje, kad u navali jutnje s mokre kose strese kapi koje pljušte po ulicama svi poslušaju, svi liturgijski čekaju. A njegov glas se pritaji na prozorima, sa strpljivim lupkanjem na kratko zaustavi kazaljke na zidovima. Tada i najstroži popuštaju, dlan potraži dlan. Ali pljusak ne zahtijeva pljesak, iscrpljen od padanja pokrije se plaštom tišine i nestane. Uvijek se vrati iz drugog smjera.

Voda se najbolje umiri u alpskim jezerima. Puna potočnih govorkanja štiti prazne doline. Tu je bez želja, bez šumova kao staromodni poglavar koji se predaje tišini. Kao u pastoralu njoj se zalijeću jeleni, koji umanjuju nepomičnost mjesečine. Nad njenim zrcalom nekad se začuju divovski orlovi: kao za tren zatvore budne oči, površina još uvijek mrmlja drijemajuće odsjaje. Svako jutro si umiješ tamu s lica i šapćeš ime te, koja u mislima kuca na vrata. Ali na drugoj strani zida nema nikoga, samo vratari pišu zapisnik, a voda, zaustavljena u tvojim dlanovima, odgovara šutnjom.

Prijevod: Goran Lončar

Uzroci i posljedice

Vozio si suprotnim smjerom po autocesti, vozači kamiona su se križali. Odabrao si stan u jednoj od stotinu ulica, gospođe su sazvale sastanak. Suočio si se sa surovom tvrdoglavošću bika na pašnjaku, njegovi živci su popustili. Gledao si gradove, stakleni tornjevi su rasli prema zori. Prešao si bojišnicu s autobusom, punim turista, svi su pali u san. Ohladio si uznemirene misli u oceanu, morski psi su zaigrali predstavu. Pretvorio si kilograme izabrane glazbe na disk, sustav se sasuo. Uspeo si se na stijene, kanjoni nisu vratili glasa. U te je pala praznina nedjelje, lastavice nisu podigle samoću. Prehodaš si Rim, barbari nisu prešli Tiber.

Zastao si u mramornom labirintu, grobnice se nisu otvorile. Napustio si predstavu opere, visoki glasovi su stresli zidove. Hodočastio si putovima mafije, samo crni konji na ravnicama su se uspjeli na noge. Popodne si odsjedio u atriju, zbirka se cijelo vrijeme otvarala na istoj stranici. Otišao si na vrh vulkana, ognjeni pijesak je zamaglio obrise. Miris marelica se pomaknuo nad zemljom, parovi u bijeloj odjeći su se vjenčali bez oklijevanja. Paukovi su pleli mrežu u kući, mušice se nisu zapetljale. Netko je pobrkao godišnja doba, oduzeo grame nade sa jedne strane vage. Dva odlučnija koraka lijevo, dva tuđa stupnja desno – i postao bih prašina u knjižarama.

Vratio si se s otoka, čarobnice na obalama te nisu zadržale. Pretražio si biblioteke, enciklopedije su odgovorile pitanjem. Prekoračio si granice, ratovi se nisu završili. Probio si led drugog jezika, riječi prvog su te probudile. Bacio si žalost iz ruku, bumeranzi se nisu vratili. Vagoni podzemne željeznice su te ostavili na novoj postaji, ostao si bez karte. A odnekud su se bližili sitni koraci po ulici, magla u zatišju. Zrake su uvijek bolje pekle opeku, potopile su stadione. Bilo je podne,

scena usred kaubojskoga filma, prah u očima, žeđ u grlu. Pješčani sat, koji se pretakao u prsima, nije znao spriječiti dodir.

Najudaljenije se moralo približiti, suprotstavljeno se moralo uskladiti, da si se mogao sresti s onim očima.

Prijevod: Ira Muhlstein

Augustovska večer s esejima i poezijom

Čitaš u mutnoj svjetlosti sobe što se steže u mrak. Čela stabala se mršte, tvoji kapci postaju teški, suhi su kao stranice knjige. Sada samo misli prepoznaju jasne rubove među predmetima. Prepuštaš se mjerenju koraka, što jedini odzvanjaju po kući. Lijevo i desno mjere prostor, gutljaji mlakog terana bude lavlju moć u krvi. Još uvijek se natječeš sa sobom, s klasicima na naslovnicama, pokušavaš sastaviti potpunu pjesmu.

Želiš lakoću među slovima, jedra, koja bi nosila sve dalje u središte te prepustila tokovima što naplavljuju opasna upozorenja s druge strane. Narančasti požar na nebu zamračuje stvari, sve više potkopava tvoju samoću. Kroz tebe si veliki ženski likovi, sklopljeni kao u Beethovenovom frizu, šapću imena. Medene se riječi prve, tihe i krhke, koje kazivač približava usnicama, povjeravaju ledenoj tišini. Glasovi se crne i kričeći se povjeravaju oštrici i poglavljima što se iscrtavaju noktima.

Izmjenjuju zavodljive glasove, sve dok se njihovi likovi ne sliju. Kako privid jenjava, čitaš iz dvaju izvora. Iako vani nema vjetra, kuće - litopunkturane točke, postavljene na ravnini Ljubljanske močvare - žele se prevrnuti na papir. Ne znaš što se događa s ljudima iza zidova, ali za sebe znaš da postaješ psiholog. Neizrecivo se želi prikazati u obliku riječi, kojima moraš zatvoriti vrata. Curci zadnjeg ognja se slijevaju preko ramena planina, znakovi blijede. Strah te da će se crnina što raste oko, naseliti unutra.

Sada je oko u lubanji ono koje vraća oblike. Oslijepljen i oskvrnjen u tišini odstupiš od sebe. Misao, zaključana u prizmi, diše s tim što se nauči, oživljava magične kretnje dvama suprotnim utezima, vaga između eseja i poezije njiše se u tvojim dlanovima. U trenutku kada se dan preda kraljevstvu noći, zarobljen si u sredini, između prvog i drugog, odražen u povijesti iz zrcala, da bi se mogao ponovno ugledati. Sada te izgrađuje mrak, od ispod nogu se penje do tvojega grla, među prozorima će te nositi fanfare mjeseca.

Prijevod: Franko Burolo

Nedjeljni doručak

Rađa se kristalno jutro, tvoje se oči odmaraju na vrhu planine. Sam si u sobi u kojoj praznina raste slapovima brončane svjetlosti. Dugo možeš gledati u Ljubljansku močvaru, a da se ne uznemiriš. Dok se prah kave puni kapljicama vode i dok njegov miris lebdi kuhinjom, ponudiš si obilan doručak: grožđe, orahe i svježi domaći kruh. Na balkon staviš udoban stolac i prepuštaš se predstavi ptica. Već dugo utvrđuješ kako tvoja aura najbolje odgovara zakonima koji nastupaju na jesen.

Možeš biti i miran ariš koji veličanstveno stoji na Groharovoj slici. Na stolu su, na listu papira iz časopisa, rasuti crni kesteni, znakovi od jučer. Vosak od svijeća se na stolu oblikovao u oblike cvijeća i kao san se razbrazdao u simbolična značenja. Pokrajina je mirna, plahte srebrne magle dižu se među poljima zrelog žita. Prisjećaš se da samo toplina ljudskih pogleda i djela regulira suprotnosti između prkosnog nijekanja i nesvjesnog potvrđivanja.

U ranom trenutku, koji nemirno prelazi kao vrapci na grani, izlazak sunca razlijeva se po licima. Smaragdno oštre nijanse postaju saveznici dopodneva koje je sporo dišuća biljka. Rasteš poput vrtloga s krugovima u unutrašnjosti. Već sada možeš izračunati zablude i uspjehe bez da trepneš očima. Lišće se na drveću svjetluca kao što bi ga oslikala nevidljiva ruka. Močvara svijetli u oštrici, dugo je smrznuto ogledalo koje nenametljivo čeka. U dugom se luku spuste vrane koje jedine remete mir.

Fantastično je osjećati perje jesenjeg vjetra koje mrsi raspuštenu kosu. Znaš da su prostorije, na koje lako utječeš, otvorene prema

suncu. Za vrijeme hodanja šumi šareno, jesensko lišće. Tvoju sjenu, koja te nikada ne doseže, gazi kolona automobila. I kada se spustiš drugim putem i tražiš među kućama čini se kako vjetar, između bokova trave, donosi poruke znanaca. Osjećaš kako se mijenjaš, da je između tebe i grada uvijek više mostova koji spajaju obale.

Prijevod: Ivana Primorac

Životinja koja trči za tvojim leđima

Ponekad srce započne kucati brže, tijekom sati se i previše nametnu crvene boje. Okovana se pluća zalede, mjehurići zaborave udisati oblake zraka i raspoređivati ga po žilama. Tvoje oči ostanu prikovane uz zidove, lice bezizražajno. Na tebe se srušio neboder, zastao si među razbijenim zrcalima, u tami gorljivih ostataka? Strah te je, da će se krivudavi plan zaplesti u glavi. Brine te, da ćeš se probuditi usred noći, gdje više nećeš znati razlikovati svoje i tuđe.

Tada znaš, kako ćeš se morati dati u trk i pobjeći u tamu poput provalnika. I kako ćeš postupno, korak za korakom, morati probiti zid koji je rastao godinama. Zato te dugo nema među zidovima iz sata. Trčiš, da bi se praznina, među drvećem preselila u disanje, da bi rukama zagrlio dio jasnog neba. Dok se tragovi razilaze, misli se raspršuju ni u što. Sve su kraći tvoji uzdasi, treba ti sve više kisika. Trčiš, da povučesh sve bolove u noge i odbaciš ih svojim stopalima. Bez stajanja juriš, dok postaješ fluidan i prodoran poput šumećeg slapa. Trčiš, kada u šaputanju izumljuješ novi jezik.

Sve si bliže, sve si manje zarobljen u geometriju govora, sve više popušta mefistovski oganj u zjenicama. Iako znaš kako bi trebao nekoga tko bi te zaustavio, premjeravaš polje. Šamanska praznina u koju padneš ponese te u vrhunac. Životinja, koja leži iza tvojih leđa sve je pitomija, njezin je pogled sve srodniji tvojemu. No, ne možeš se osvrnuti preko ramena i odrediti njezin miris, kao ni njezine krvoločne zube, jer bi se tada zaustavio. A ritam bića, skrivenog u krznu koje juri za tobom, krvavih nogu, sigurnih od klopke, sve te više čuva.

Niste se još upoznali. Kad te ugrize, između vas će biti potpisano.

Prijevod: Dina Vrkić

Bdijenje

Kada promatraš i misli se riješe stvari, osjetiš nazočnost astralnog tijela. Njegovo se kretanje širi sobom, seli se kroz zidove u obliku vala. To je netko tko se kreće vrtovima u zvuku violine, netko tko bez poteškoća razabire brojke na rimskim epitafima. Njegove sjene putuju klinopisima brda, povezuju stoljeća, slute budućnost. Prisjeća se svojih silueta onkraj prostora, otvara vrata dvoraca gdje skida maske s lica vojvoda, čita znamenja grbova. I ono upotrebljava likove koji se, pomiješani u snu, dižu iz jutra i stvara zaštitu od jezika.

Osvrni se na zrcala kad piješ minute i žvačeš sobe pod njegovom zaštitom. Pogledaj na nebo, do kud možeš razlučiti čuvare ptica. Slutiš ga među licima na ulicama. Iako ga već dugo susrećeš, ne znaš sastaviti inicijale imena. Iako već dugo hodate istim zavojima grada, dišete isti zrak, ne razgovarate glasovima. Ponekad se astralno tijelo udalji. Možda na visokoj obali traga za smjerovima vjetra, u radionici sa šestarom, oblikuje nacрте za novo putovanje. Možda šeće među panoima u gradu, traži zapise koji bi udovoljili njegovim uvjetima izražavanja misli i brzine kretanja.

Ponekad ga pronađeš dok bdije nad djecom koja se spuštaju toboganom. Ili zasvijetli u kretnjama knjižničarke koja opskrbljuje police novim sadržajima. Nikada ga ne izgubiš u potpunosti, iako se udaljenost među vama povećava. Kada listaš među stranicama, srebrna nit se ispe iz zaprašenih natpisa, prah grčkih hramova se digne. Njegovi otisci, zabilježeni na zidovima katedrala, noću krvare ruže. U igri sastavljanja kocke iz zvjezdanih krakova slaže ih u sve više stupove. Slijedeći crte na rukama, linije na

zemljovidu galaksije, vraća se u središte jutarnjih zraka.

U tami astralno tijelo ulazi do izvora i veličanstvenom svjetlošću naseli krajolik u tebi. Kada se ustali, spremno je postati ti. Zajedno ugniježđeni na stolici s istim monogramom možete popiti šalicu čaja.

Prijevod: Kristijana Marinović

Vatra

Bijelo krilo udari u vodu. Ruke dugo dodiruju alabaster na zidu. U jutro zažare usne, s kojih kaplje sok jagoda. Električne će gitare Led Zeppelina isklesati prazninu u automobilu. Hladne metalne cijevi, što ih polažu pocrnjeli radnici u zemlju, zaustavljaju kolonu. Sirovo lice vozača što izvlači cigaretu, titranje benzinskih isparavanja. Nestrpljivo čekaš da noga pritisne gas. Sve samo naizgled miruje, dok poput suhog lišća, maslina zapali rubove zraka i šumovi žita čuvaju nebodere. Iskre frcaju među krilima ptica, avioni bezglasno slijeću.

Luna je izbljedjela, na fasadama se ocrtavaju sjenke. Hladni komadi bijela mramora se lome po žilama. Malena, koščata figura u katedrali kleči uz plamen, vitraji čuvaju tamu, vosak puži po obrazu. Gusto se vino crveni u elegantnim čašama, ispijeno, poput leptira razgrće meke uzorke. Vani pucketaju borovi, more se draguljasto iskri. Brineš se, dok čekaš, da će ustati i poljubiti oblake i niti planine, s visokim vratovima se neće obazirati na dubine jezera. Samo odluke u glavi grme, po ulicama bez naprezanja, bez žuljeva, šeće blješteća svjetlost.

Vatra se pretvara iz rubova zraka, plete kuglu, ugnijezdi se među pšeničnim klasjem. Izoštrava se u borama seljaka, dok njegovo tijelo, prebijeno od udaraca kose, sjedi u sjeni smreke. U lavljim očima katkad bljesne vatrena jeza, umiri se tek kad njegove šape izbrišu tragove krvi u pijesku. Već dugo postavlja gradove, iskrivljuje tračnice, petlja se u posebne poruke, piše političke govore, mijenja meso u pepeo. Već stoljećima oblijeva mjesečinu i straši medvjede. Puhači stakla zahvaćaju jezu iz njegove utrobe i krote ga. Odmah se ohladi i šuti, njegova aristokratska priroda

okreće izvoru leđa.

Opetovano osjećaš, kako se njegova sućut nagomilava između predaha srca. Među tihim je ljudima meka svila, približava se odano, poput pripitomljene životinje. Uznemiri se u vragolastoj dječjoj igri, crnim ugljenom crta mudrost po starčevim borama. I ti s godinama postaješ čvršći, izrešetan ljubaznošću, lakši od jezika. A kad si sam u tami, vraća se toplina maslina, što kola po žilama i rastapa misli. Nešto se pali igasi u tebi, poput krijesnice, drži glavu uspravno i uporno pomiče kroz zidove. Iako nikad ne udari uništavajućim zubima, nikad ne uznemiri krila što čine labuđi let, vjeruješ mu samo napola.

Prijevod: Maja Mastnak Car

Između dvaju gradova

1.

U zemljovid ucrtavaš liniju Ljubljana - Graz i pritom postaješ ruka, koja odvaja južno i sjeverno. Krećeš se novim, bolje razgranatim žilama i uspoređuješ ih s poznatim. Iz bijelih metalnih oblaka liju se svjetlosne zrake, kao nož pravilno izrezuju prizore iz stvarnosti. Zeleni sjaj, nakupljen oko srca grada, raznosi se svježim povjetarcem, kružeći oko zvonika kao tračnice tramvaja oko grada.

Tristo kilometara od svojih korijena stupaš kroz gradska vrata i nađeš se u ritmu drugačijeg jezika. Udaljen od biblijskih proroka, što se uzdižu iz knjiga, dok prelaziš križni put, razgovaraš s njihovim sinovima i učiš na njihovim pogreškama. Želja, koja te vodi, poput elektrane je, što napaja države. Ponekad se unutarnji generatori umore i tvoje misli kao prsti u tami dizala traže svjetlo.

Osjeti se uglavnom upletu u tamne žice, koje možeš potrgati samo oštricom. Kada vrijeme stane, sjedaš u auto i promijeniš grad. Navečer, dok vraćaš se sobi na najvišem katu nebodera, tvoje misli šetaju površinom Mure i svijaju se u školjku. Tada su snovi sigurni i spremni, da se rasplinu zvjezdanim poljanama. U snu ti kroz dlanove klize rijeke dvaju gradova.

2.

Dok hodaš gradom, u tebe se upisuju siluete ljudi i stvari kao u spomenar. Stabla u parku, prekrivena bijelim svećeničkim haljama, pripremaju se na svečani obred proljeća. Iza rešetaka bdije dlakava glava uboga tigra, koji svojim svijetlim zubima grize mlado tijelo dopodneva. Na stolovima, punim jabuka i naranči, primjećuješ nektar. Iz centra se lako dijeliš na dvije staze, u pokrajine što te zovu: u prvoj nema planina, u drugoj vedrog neba.

Gospodari, što vladaju u dvjema suprotnim kraljevinama, vabe te na svoju gozbu. Nikome se ne odazivaš. Puštaš da čekaju misli i odluke, kao razlomci što dijele dobro i loše. Jutarnje ptice prave ti društvo za stolom kao novi rođaci. Dobro si upoznat s vještinom kako premostiti samoću. Navečer, kada odlučan si u mišljenju, plivaš kroz vrč vina i postaješ obuzet mjesecom, koji ti se kao plesni partner drži za ramena.

Sadržaj noći u ponoć se ispunjava bez tvog znanja u aktivnim snovima se otkrivaju slojevi što će ti pomagati kroz naredne dane.

3.

Pužiš kroz izložbe, sprijateljjen s predmetima i ljudima. Pogledima darivaš sjenke i obrise. Izgubio si se u ulicama što su ih bičevali kiša i snijeg i noge ne prate sve tvoje želje. Putuješ kroz ledena doba zemlje, padaš kroz vijavicu umjetničkih razdoblja, što blijede na istrošenim freskama. Filozofske teorije, zatvorene u ladice, se kao domine ruše za tobom, ali ne prigovaraju dok hladnokrvno stupaš središtem grada.

Ujutro ne ulaziš s Lorcom, ne vraćaš se izgubljen kroz ognjene vjetrove Nerudinih stihova, iako su knjige na stolu u sobi sivog bloka istodobno otvorene. Dopuštaš da te razmaze boje tople galerije, gdje se među četiri zida slažu elementi. Sve, što dotakneš, oživi, vjeruješ, kako će se sve dobro jednom odvojiti. Čarobno je stati pod zvijezdama, s pogledom na ocean gradskih svjetiljki, koje se uvijek jasno prelijevaju kroz tvoje šarenice.

4.

Vani svake noći lavovi riču kroz čvorove noći, spuštajući se u tamne ulice. Nitko ne gasi svjetiljke u sobi s druge strane rijeke, samo hrapava ruka zatvori prozor. Nikoga nema da im se ispriječi prema parku, gdje se gube među stablima. Nečujno izmiču pred automobilskim svjetlima i tiho prelaze vodu. Dolaze horde sjena, tamne pojave s bljeskom u očima, nose vatrene poruke. Nema sata, koji bi znao razglasiti njihov dolazak.

Njihove sjene uspinju se ka fasadama ukrašenim kipovima, koje su oslijepjela stremljenja izbljedjelih stoljeća. Lavovi vijugavim kretnjama skrivaju svoje glave, nitko od budnih ne čuje. Drijemaš u mraku, s nogama pruženim k stropu. Svi gubici za tobom su zaboravljeni, sve pobjede smrvljene u prah. Neznatno je tvoje značenje u labirintu, gdje su jedini čuvari vlakovi. Slaba je volja što kruži nad tonama betonskog grada. Siguran si, da su šape velikih mačaka projekcija sjena.

Dišeš na prozoru, mašta miruje usporedno sa samoćom poput ruku položenih na bokove. Ne straši te tišina, nego realnost, koja plete gordijski čvor. Jer, nije površinski strah taj, koji teškom šapom ruši zgradu, razbije opeke i kopa jamu nesanice. Još uvijek promatraš hrast na drugoj obali rijeke, ne bi li ugledao grivastu glavu. Iza zastora hrabro čekaš na susret oči u oči: sa strahom se suočava postupno.

Prijevod: Ladislav Pleše

Galerije

Otvorile su se poput dara, koji nije bilo moguće odbiti. Iz njih su se zatjerali čopori zimskih vukova, preskočili okvire i uvukli se pod tvoju kožu. Tijekom mjeseci su postajali glazba u pozadini. A gradovi pa i kontinenti, plegli su poput pokošenog travnjaka, legende vestalki buktjele su kad se među harfama svjetla topio snijeg. U njima nema ničega što bi probudilo utopljenike, izbrisalo pogrešne odluke, promijenilo ishod rata, prevalilo kamenje sudbine u drugi smjer. Ništa, što bi ljudima, stisnutima u okove svakodnevice rastrgalo melankoliju, odlazećima vratilo ulaznicu za svečani koncert ljeta.

Parovi za satom uzdišu oko izvornika, noseći požudu iz sobe u sobu, posjetiteljice se zgražaju nad neklasičnom doskočicom. Muškarci povećalom traže razumna razjašnjenja, zanesenim oduševljenjem dajući za pravo prirodi na platnu. Jedino djeca, otporna na blago nabiranje akvarela, tek projure, ne ostavljajući mrlje na parketu i ne ometajući talasanje ozbiljnosti u zrcalima zato što ih visina ne privlači. Ne snađeš se u ulozi tumača, iako ruke oblikuju smisao iz praznine, raskriljuju se među viticama zraka, a razum traži drške koje bi razmaknule sumnje, iako noćni izleti ispod crte postavljaju jasne granice između majstora.

Dok mutno koračaju, sa zida motre lica koja šapću upozorenja, iz boja se lome figure, koje rukama pokazuju novi smjer. Doseže te smiješak koji razmiče tamu, obavije te gesta koja otkriva slutnju. U slici zažari ljeto, prepirka koja bljedunjavo kiši među prozorima. Hladi te vjetar sa skandinavskih fjordova, u tebe na mahove, bez milosti udari plima visoke napuljske obale. Veliko si oko, kada dočekaš svjetlo, koja osvjetljuje trijem novih značaja, sjeme raznošenog sjećanja. A to se u hipu poruši, jer propuh

iverja s vrata, ispod nejasnih misli, bagri na ulici u hipu slome
oružje kuće.

A također se danas pomičeš žedan kroz, s ledenim očekivanjem
na licu. Kao da će u jednoj od soba progovoriti slika, iz nepomičnosti
se izviti kip, na strani rukopisa rascvjetalo cvijeće, koje bi rasplele
tajnu preplitanja njezinih kretnji.

Prijevod: Dina Vrkić

Autoportret

Beč, 2007.

Sjaji se među staklenim muzejskim vitrinama, što sijeku crte
lica. Zarobljen u unutarnjem krugu grada, što ga stišće najuži
prsten glasnog prometa. Izgubljen među policama knjižara s
poezijom nepoznatih autora. Ispijen s pjenušom u birtijama iza
uglova, dosađivan arhitekturom, prenakićenom baroknim
linijama. Uvijek spreman na ulaske u podzemnu željeznicu.
Umoran na albertinskim stolicama, šokiran Picassovim
oponiranjem mudrom romantizmu i kubizmu. Neispavano
klizajući po izlizanim podovima sobe, koju mjere neumorni
koraci ulijevo i udesno.

S vrtoglavicom, s naježenom kosom, dok drhteći prelaziš sivu
lađu katedrale. Složen poput parketa u palačama, gdje se u ritmu
mlina drmaju kristalni svijećnjaci. Natrpan idejama, kao kazališni
program, kojeg nametljivi prodavači u neukusnom brokatu prodaju
na ulicama. Otpečaćen sunčevim zalascima u uvijek drugačijim
nijansama mraka. Oslijepljen najnovijim modnim trendovima
s nerazumljivom estetikom. Ukočeni šišmiš u mrljivim kanalima
Dunava, iz kojih se podižu zamagljene lise. Izrešetan glazbom
zadimljenih barova i umoran od plesnih ritmova u pet sati ujutro.

Za stolom, puno biografskih podataka o Plečniku. S ozeblim
prstima od zime i s njenim pogledima, raznježenima od snježnih
pahuljica. Raskomadana zaher torta, razdijeljena po kvartovima u
slastičarnice, svježi perec u pekarnicama između betonskih ploča.
S plamenim ledenim kockama u očima, koje zadržavaju molitvu.
Uvijek savijen u nogama, išiban šumom vjetra, koji njiše laži od
svile. Prespokojan od udaraca i previše naučen na istinu. Uvijek

očaran suhom svjetlošću, koja mazi osmijeh, upaljen notnim crtovljem neonskih svjetala. Do glave napunjen kukanjem nad kičem u trgovinama.

Razasut među trenutke veselja, posrkan od plavetnila zrcala, ugrađenih u poslovne centre. Oglušen od zatajenih krikova mnoštva, koje pritišće na vrata grada. S rječnikom izgubljenih mena i lica te s imenikom punim izgubljenih brojeva. S tvrdoglavošću, koja pokušava razmrsiti tajanstvene poruke. No, uvijek vođen tajnim šapatom, koji te čuva, čekajući na telefonski poziv, kojega može uzrokovati jedino čudo.

Prijevod: Damir Kralj

Staklo i kamen

Berlin, 2007.

Na Aleji kestenova cijelo je vrijeme mirno, dojam nepomičnosti remeti smijeh arapskih prodavača kebaba. Kiša u studenom kaplje sa streha, među oguljene krošnje urezuje se magla. U kavanama se tope kreme, dižu se mirisi kineskih čajeva pomiješanih sa slavenskim jezicima. U prodavaonici s rabljenim pločama nalaze se te ugrijane strune kontrabasa, glazba se produljila do tamnih vijuga rijeke Spree. Jazz kola po barovima u kojima je jeans još uvijek u modi, punk još uvijek žilav. Domaćini su loši plesači i dobri sugovornici.

Netko te prati po ulicama. Ponekad se prikaže njegov odsjaj u hodnicima podzemne, grebanje nokta na upaljaču, otisak prsta na dršci šalice. Oko, koje vrebava s Ištarih vrata u muzeju Pergamon, ne gasne. Netko zveckava praznim bocama vina, kašljuca na uglu ulice, buši tvoju kartu. Smij se taštini kad se noćne ptice vraćaju iz klubova. Taj koji te budi i uzima pecivo s police. Drugi, koji ulijeva vodu u čajnik, podmeće jutarnje časopise. Dobar strijelac koji cilja s cijevi s vrha tornja.

Na liniji, gdje više nema zida, stoji ona. Njezin pogled navaljuje na tjele tvojih odluka. Pištolj u njezinim rukama klizi prema čelu, zaustavlja se na sredini, između očiju. Nasmijana ponavlja rečenicu, koja odjekuje trgom, međutim nitko je ne čuje. I tako dok se ti pitaš tko je žrtva, a tko plijen, dok mjeriš sigurnosnu udaljenost, trenutak proleti brže od metka. Bum! Njezin fatalni hod ispaljuje strijele koje rešetaju prsni koš. Sada znaš samo to što su željeli vojnici. Crveni oblaci pucaju kroz staklenu kupolu Reichstaga.

Zato, krvareći od krivnje presjediš zrakoplovnu liniju Berlin – Kopenhagen, pratiš obalu jezera. Danas povjerljivost Thorwaldsenovih statua vreba tvoju sjenku. Pahuljice se povezuju u mokre kolutove, vrte bicikliste među lampama. Ako podigneš pogled, preuzima te čarolija bijele simfonije koja pada i podiže te više, u vrtlog praznine, s nogama na asfaltiranom tlu.

Prijevod: Ivana Primorac

Pokušaj meditacije

Starnberger See, 2007.

Hodanje uz rub jezera je ta dva sata prepustilo glasovima i slikama u prirodi. U tebi je zibanje čamaca htjelo prizvati Heideggerovu sjenu, koja te u šutljivoj molitvi pratila među deblima smreka, ali bez istinskog uspjeha za razgovor. Danas nije bilo vremena da se uhvatiš tajni samostana Andechs i otkriješ čari monaških recepata. Dovoljna je bila posjeta drvenom sjeniku gdje su bila izložena platna. Završio si u baru, pomiren s vrčem piva i usredotočen na konobarevu okretnost.

Sada si tu, u sobi hotela s baršunastim tepisima i s Manetovim kopijama na zidovima. Sjediš umiren i utažen s radoznalošću, znajući da je bio svaki šumski put pretražen s koracima. Gusti zeleni proplanci koje su upijale oči su se preselili u unutrašnjost i napeti mišićni obrazi su usahnuli. Ovdje u kiši je nešto drugačije i pada više stalno, razmišljajuće. Njezini melankolični razmaci koji se lijepe na suhu kožu zemlje odaju u njoj nešto neuništivo i združujuće.

Nemaš se zbog čega žaliti. Namirisan i odmoran kružiš po zemljovidu Bavarske u uvjerenju kako nisi ništa prepustio slučajnosti. Izvana si čvrst i svjež, a u unutrašnjosti si osjetljiv na svaku promjenu vremena i vijesti koje stižu sa zakašnjenjem. Kada bi se kišne kapljice zgustile u tamnu naslagu na šipu, krila u plućima bi se počela brže puniti zrakom. Kada bi sunce posegnulo u oblake i osvijetlilo hrapavu kožu na licu, misli bi opet tražile utjehu u hodanju.

Nema lebdjenja u istom naslonjaču, svaki treći dan se geografski položaj promijeni. Tijelo se postupno prilagodi europskim udaljenostima. Ali, želje se pružaju samo u jedan, stalan prostor gdje se možeš odmoriti od plamena u očima koje žedno halape za pogledom. Zato bi si lagao, kada bi ustrajao da je svako putovanje svakoga dana sve manje naporno i da nije svaki pokušaj pjesama protest ljubavnom pismu. Nad živo-zelenom bavarskom pokrajinom koja drhti pod trubama vjetra se prigušuju posljednji udari bujica.

Kaplje koje klize sa stabljika biljaka su nadomjestak za uspavljujuće sredstvo. Kada se probudiš s totemom vuka, u glavi će tvoja jedina proročica postati cesta.

Prijevod: Maja Dragojević

Obrisi u svibanjskoj svjetlosti

Genova, Portovenere, Cinque Terre, 2007.

Čelične rđave lađe vladaju Ligurskim morem. Svjetionik, uzdignut visoko prema nebu, hostija je koja pozdravlja rđave dizalice. Stoje na rubovima pristaništa, jedini čuvari uljnih mrlja. Na vrhu kule Palazze Rosso možeš si priuštiti aristokratski pogled i postaneš suparnik vrtoglavici. Samo nekoliko metara niže, pod tvojim stopalima, Dürerovi i Memlingovi likovi gledaju ohola lica gostiju. Ispod, po kanalima najzabačenijih ulica, šeću se crna, zagrijana muška lica, koja mačjim očima gutaju bijelu žensku kožu.

Nikada nisi slutio kako ćeš moći izabirati između tolikih gradova i da ćeš kružiti zemljama mediteranske vatre. Koja je ograđena morem, kamenom, betonom i penje se po vlasima vjetra. Nikad nisi čekao tako dugo na prve znakove jutra niti znao da ćeš tu naći pjesmu. Bojiš se da će metropola ustati, okrenuti se protiv tebe i poput velikog robota zdrobiti ključeve kojima štitiš srčane klijetke. I kada se naseljavaš u jezik, znaš da ustrajnost ne dostiže moć mramornih lavova koji stražare na ulazu u katedralu svetog Lovrijenca.

Tvoji pogledi kruže po staroj gradskoj jezgri, zaustave se na zdencu, s lokvama vode rasprše se po trgovima. Tvoja zadaća je da otkriješ događaj. Na tanjurima tjestenine s pestom genovese, na ulicama brzi pokreti, pljuskovi nerazumljivih romanskih slogova. Želiš zadržati ravnotežu među svim krajnostima, ostati vjeran sebi i ići naprijed, po uskim tamnim ulicama, dok se koraci ne umore u redoslijedu stepenica. Zatim su misli očišćene od

prljavština, slobodne od ćudljivih pokreta, otvorene i pripremljene na let poput ptica koje kruže između konopaca opterećenih rubljem.

Jučer je more u zaljevu Il Golfo dei Poeti uzburkalo dvije priče. Valovi su prvo podignuli Byrona i njegova crna jama u stijenama pod kaštelom Portovenere ostala je prazna, pretamna za razgledavanje. Zatim je neka djevojka bez uspjeha pokušala opisati putovanje D. H. Lawrenca. Poput mnogih drugih nakon njega, u vili na moru tražio je azil, kovao likove za sljedeće romane. Tvoj zadnji dan u Genovi koja žari na suncu poput dijamantnog prstena u izlogu. Rado bi se zaustavio, zauriao konačno pred svima da si našao mjesto gdje bi mogao ostati duže vrijeme.

Međutim, u dubini ostaješ samo očaran sjajem. S oporim veseljem na licu, da se vraćaš na drugu stranu Ligurskih Alpa, gdje pripadaš. Tvoj pogled pod masivnim betonskim stupovima autoceste sve je više uperen prema zapadu.

Prijevod: Andrea Žvab

Toskanski brežuljci

San Gimignano, Siena, Firenze, 2008.

Na raskrižju dviju ulica, u baru, gdje neprestano mrmljaju stranci, najljepša mještanka unutar obrambenih zidova gnječi sladoled. Čitav dan njezine oči miruju na bojama voća i čokolade. Njezin njihajući hod odaje nešto provincionalno, jedina se ne oblači po posljednjoj modi, uskraćuje si sve vrste nakita. Gosti sjedaju kako bi se uz kretnje ljepotice odmorili od vrućine koja isijava iz kamenja. Njezine želje su jednostavnije od požudnih pogleda, oči traženije od Botticelijeve Venere. Muškarci dugo promatraju, piju cappuccino, a ona uzvratni pogled tek kada izda račun.

Žene se čitav dan naginju prema izlozima, šeću se po ohlađenim prodavaonicama. Navečer ih tamnooki muškarci ponosno odvođe do glavnog trga. Njihovi mirisni snovi su zatvoreni u drečavim kožnim torbicama. Par se više puta prošeće po istoj ulici, u novoj odjeći, udubljen u razgovor izmjenjuje tajne. U blještećem automobilu se odveze u drugi grad gdje samo ponovi vježbu. Neoženjeni muškarci se u snježno bijelim majicama hlade na stepenicama fontana, presjedaju po ulicama uz čaše vina i smješkaju se. Ljubazniji su i pristupačniji od onih koji su u dvoje.

Stranci samo prate redove, zaustavljaju se gdje su drugi. Pokušavaju postati dio udova koji im se izmiču poput hobotnice. Ne razumiju svu tu glamuroznu energiju, elegantne kretnje i vitkost jezika. Uporno posjećuju festivale i nijemi pod zvjezdanim nebom plješču arijama. Guraju se kroz ulaze galerija gdje ih čuvari originala i tišine opominju. Dive se slikama svetaca, provjeravaju Leonardov sfumato, bilježe doživljaje s kameramaza svoje kućno

kino. Zavide vitalnim građama mještana koji ih pokušavaju izbjeći.

Samo vani, iza kulisa gradova među poljima se gnijezdi mir. Ako ti je sreća naklonjena, pronađeš početak ceste koja vodi van iz glasnog kazališta. Tamo bez teških pluća, bez potrebe za naprezanjem kraljeznice uzdišu trbusi brežuljaka, obrasli vinogradima. Pušiš na prozoru i piješ krv boje rubina.

Prijevod: Maja Dragojević

Zrak

Po tipkama klavira razliju se prsti djevojčice. Note u predsoblju hotela s kraja grada zavitlaju visoko i zasjenče crteže snova. Obzidan dječjim figurama rasteš prema vrhuncu jutra, zibaš se nad godinama koje su iznijele smijeh. Ipak je svaki povratak samo igra melodije koja dolazi iz drvene kutije, slušanje vrtloga koji od tonova sastavlja izbljedjeli portret dječaka. Glasovi klavira gube se kroz prozor, odmiču u krošnje lipinih drvoreda i blijede na stubama svjetlosti. Dan je opet prizemljen.

Ptice, zaljubljene u slobodu, bacaju se u ponor i lebde na krilima vjetra. Ponekad on zagospodari nad krugovima i nepredvidljivo istrese svoj grivastu ljutnju i silovito ih protjera. Od magle sastavi čopor tigrova koji nasele prazno tirkizno nebo. Ali, tamne boje samo izvjetri, povuče se u samoću te bez daha strmoglavi u krajolik i rasprši među vrhovima. Poput detektiva neopaženo uđe kroz skrivena vrata i izađe kroz glavna. Uranja u svježih miris pekarnica, spušta se u nasade jagoda i diže morsku sol koja se upija u opaljenu kožu radnika.

Iako ga nitko ne vidi, zrak cijelo vrijeme gleda ravno u oči. Inženjeri već stoljećima studiraju aerodinamiku koja bi trebala savladati njegovu lakoću, postavljaju stupove, projektiraju vlakove i savijaju metal. Kipari se melankolično osvrću na njegovu promjenjivu priliku, ali ne shvaćaju, jer zrak se još uvijek bezoblično smije i miluje sve stvari na zemlji kao da su njegove. Zaigrano se prevrće kroz stabljike žita. U parkovima dotiče drvorede i bratimi se s vrhovima smreka. U visinama igra nogomet s oblacima, zavitla baletne piruete, seže u džepove kabanica i ženama nonšalantno vitla vela.

Uvijek začaran u nove oblike obrće brojeve naopako, niječe sve ozbiljne odnose i pušta svoje žrtve da sanjaju na jastucima kada su najbliže raju. Iako sijedi meteorolozi mjere njegovo gibanje i gatare po kartama osjećaju nemir. Nitko ga dosad nije uhvatio niti upisao u sudske spise pod pravim imenom. Dok ga imenuju, već je drugdje.

Prijevod: Neven Vargović

Ocean

SAD, 2008.

Kroz zadihano staklo letjeli su puhasti oblaci, duga siva linija kontinenata, iskrivljene oceanske plohe, koje po šavovima paraju brodovi. Budne slike putnika iznad časopisnih stranica. Krivina nad smeđim visokim neboderima Philadelphije, koji mislima uvježbavaju za zagrljaj sa zemljom. Izgubiš se u bučnoj zračnoj luci, koja je u vrućini zadubljena životinja. Svaki dan bez određenog cilja sjedaš u auto; u lijevoj ruci bočica vode, u desnoj volan. Niz autoceste se neprestano spuštaju indijski mustanzi; upregnuti u motore crnih vozila jure s jahačima u neki drugi grad.

Ljudi se otvaraju s tišinom i s riječima, smijeh pomiješan s poravnavanjem, ponori i mostovi u jednoj osobi. Čudno je, kako očima nedostaje bjelina, kako ruka traži ručicu mjenjača. Više puta stojiš bos na plaži i promatraš titranje, pijesak se sipa kroz zglobove, po leđima plazi osjećaj beskonačnosti. Svaki dan slušaš pripovijesti, koje se zabijaju u prsa i vraćaš istom mjerom. Ženska kosa razjari dan, ritualno umiruje živce. Dovoljno je, da između selidbe listaš pokrajinu, novo tijelo ustane, zapustio sjenu prvoga.

Kada stigneš do Meksičkog zaljeva, u tebi se spajaju dva kraja obale. Valovi kipe priželjkujući zbog dužine i nemirnoće. Ne znaš stati s dvojbama, da je sva naglašenost privremena. Bit je držati sve suprotnosti u sebi, nage ih nositi po crti, koja se pogledava sa smrti: kako se val lomi, leđima naslonjen prema jedru vjetra, zadržavaš dah. A težina nije u nogama, niti u rukama, jedino oganj, koji u očima kljuca sol, snen je. Razbijaš, kao srce se odupireš i zatvaraš, kada putuješ do točke, koje nema na nijednom zemljovidu.

Na tavanu viktorijanske kuće vise portreti tuđe povijesti, običaji i namještaj nekog drugog svijeta. Razlike na površini su nebitne, kada dođe do stiska ruke, razgovora koji traju dugo u noć, natjecanja s čašama. Ne uspijevaš zaustaviti šumljenje plavetnila, koje dolazi u spavaonicu, ne znaš poreći, da s odricanjem izrabljuješ jezik. Zloglasan je smijeh mjeseca na porculanu, večera sa strancima je završena. U polumraku sjedi Odisej i razmišlja o sljedećem koraku.

Prijevod: Katarina Cigetić

Na unutarnjim rubovima tišine

Planina koja te vodila kroz nedjelju okrenula je leđa. Zavoji ceste ugađaju strune u tebi. Vjetar na ulicama diže suho lišće i noge popuštaju. Kesteni pucaju na žeravici, a kroz kosti prolazi studen. Vile su zaboravile skinuti čelični mjesec s neba. Svijeće na grobljima škilje u mrtvoj prirodi golih drva. Seliš u prazan prostor gdje bdiješ kao embrio. Prepoznaješ raspored crta na dlanovima i sivu jesensku paučinu koja te miluje po kosi. Njena privlačnost je utkana u snenu glazbu i miriše po cimetu. Obuzme te svake godine i ovije se pletenicama oko tebe, a ne prošapće odgovor.

Mnoge darove ti nudi, ali za neke nemaš odlučnosti da ih odmotaš. Koraci su spori dok se nižu između platana Zelenog prstena. Ipak bi ponekad kao turist trebao putokaz kako bi pronašao izlaz u gradu. U objavi zime koja se zasrebrila u stijenama planina možeš samo naslutiti rješenja. Prepreden u žuto-smeđoj melankoliji kao pauk plaziš po stubama dana. Nikad nisi potpuno tamo gdje se nastanjuju tvoje misli i nikada nisi samo taj kojega drugi vide. Mnoga imena prolaze kroz tebe. Kada se uspeš na najjasniji vrh nema kraja, jer opet se spuštaš u živu tamu.

Tijelo, propisno otežava i klizi po pločniku, a misli iščekavaju s padajućim lišćem. Ledeni mramorni stupići podupiru arenu u kojoj se igraš s riječima. Tvoja će se sjena uzdignuti s maglom i razvući među krovovima? Arkade valovite tišine će se prelomiti pod stupovima osjećaja? Na puno pitanja nisi u stanju odgovoriti. U molbama tražiš početak Ariadne niti, ali klupko koje otpetljavaš postaje sve manje. Dugo možeš izdržati u mraku vagona koji se vozi kroz tunel, dok na papiru skiciraš obrasce za budućnost. Unatoč tome, prekasno saznaš cilj putovanja.

Iako se ne snalaziš u obiteljskim dužnostima, djeca prijatelja sjedaju ti u naručje i smješkaju se. Previše vjeruješ sjedalu automobila pa se zapleteš u krajeve koji se uvijek pokazuju u drugom svjetlu. Znaš da moraš i kroz ova vrata koja su dugo bila zatvorena: otvoriti ih i istjerati strahove iz njih. Kroz ključanicu se najzad pretače mutni sklad tišine. Jedino tvoj glas oštro i precizno reže odluke u prostoru. Svako jutro glasnicama iskušavaš hrabrost.

Prijevod: Neven Vargović

Eter

U parku je oaza do koje ne dopire šum. Žena s grudom u naručju šapuće neko ime. Iz dječjih ruku se kotrlja jabuka, u padu što ga vidiš kao rođenje. U pogledima čudotvorna povezanost dvaju srca, među njima sve to što je bilo na početku. Kada bi svjetlost otvorila hrapave rane, eter bi spalio suze na licima ljudi, plamenom bi oslijepio oblake. Kad bi se okrenuo od tišine, njegov grom bi stresao klifove na obali. A ostaje mirniji od helenske časti, čvršći od razglabajuće melankolije Michelangelovih kipova. Sve dane zadržava u suprotnostima i na kraju se pokaže kao pobjeda.

Visoko, među vrhovima gnijezda, ali se ne miješa s oblacima. Jutarnja koprena bistre rijeke ga ne zahvaća, ne sja kao vatra u zelenookom vrtlogu. Nije nikada šiljak svjetlosti u dijamantu, nikada samo zrak što uvis drži glave suncokreta. Lakovjerni ga obožavaju u ogrebanim slikama ukazanja, traže njegov zvuk u morskoj pjeni što udara o stijene. Naivni vjeruju da su ga uhvatili u dizelske motore. Ali, eter beskrajno prikriva osobine, napušta gorske ceste, trga lance i dogovara se s počelima. Nikada ne ulazi u hram, nikada ne potvrđuje. Potpuno nijekanje slika je dodir baršuna što uznemiruje kožu.

Ipak osjećaš blagu nazočnost kada se nakon kiše prelijeva kroz dugu. Žene neprestano otvaraju dragocjene parfeme da s mirisom osjete njegovu čar. Alkemičari u tvornicama miješaju sastojke ruže i vanilije. Šarlatani mašu rukama, rentgenima traže znakove, polažu ametiste kako bi dokazali njegovo postojanje. Njegova brzina je neusporediva s telefonskim porukama. Nikada se ne naseli u visokom tonu ksilofona. Dnevni sanjači uz koktele bezuspješno naprežu maštu, u poslovnim knjgama izračunavaju dobitke.

Eter pomiče stvari bez volje, mijenja ih bez napora, ne odgovara silom. Nепrestano diše smirujućim ritmom, iako nema daha. Ljudi se nепrestano osvrću okolo, čekaju sudbinski prasak u zraku i ne razumiju da je čudo čitavo vrijeme u njima. U sumraku obilazi baš one koji su spremni riskirati. Kada izblijedi, čovječje oči izgube sjaj, duh potamni. Dogodi se da misli postanu preglasne, ideje nerazumljive, tako da ne znaš kamo ćeš kročiti idući trenutak u košmaru popodneva: ali koraci sami pronađu put, vode okosnicu kostura, u tebi uzlepršaju jasne upute.

Prijevod: Iva Borić

Prozor za dvoje

Za M. M.

Tvoje oči besciljno blude po zidovima, traže tragove njezina tijela, miris njenog parfema. Traže nešto opipljivo, što bi jasno govorilo kako je bila tu. Sve ono što je ostalo od mjeseci, sve što je povezivalo i razdvajalo, je glupa anonimna knjiga, što nedužno leži na postelji u stanu. Cijelo je vrijeme otvorena, a netko joj je silnom snagom istrгнуo zadnje poglavlje. Polako okrećeš prstima stranice, kušaš slatkoću početka.

A ipak se sve naprijed i naprijed iz knjige diže isti kiselkasti okus, uspinje se poput vrata crnog labuda. I nađeš se tu, na istom mjestu, s knjigom u ruci, ispit dana, prožvakano od utisaka što kuckaju, naviru po žilama, udružuju se u misli, što iscrtavaju budućnost. A strane šute s dvojnóm mjerom, mokre jagode, što puze između dlanova, dosežu korice. Iznenada se strah spusti po užetu do dna trbuha, njegovi živci zarežu škarama, sastavljaju različite scenarije.

Sada znaš da je tišina sve što je ostalo od nje, koje nema, sve što je ostalo od tebe i nje. Tišina, koja sve više i više raste, vatrenim zubima grebe po zidovima. Vatra koja šapom seže u prsa i razdire. Ipak ustaješ, kao da nada ne poznaje ž cenzuru, kao da vihori ne uspijevaju sasjeci noge neprijatelju sjećanja. Gdje je nekoć bio prozor za dvoje, isijavaju modri oblaci. Prozoru, koji je nekoć uokvirivao dva čovjeka, sada netko nedostaje. Misli su umorne, u prsima se širi praznina i rastrgan komad srca krvari u tvójem desnom dlanu.

Noć je blizu, a još rješavaš zagonetku zadnjeg poglavlja. I dolje, u duboku tamu liježeš.

Prijevod: Maja Mastnak Car

Pismo mladom pjesniku

Probudit ćeš se među gomilom ploča i betona, gdje će misli biti nejasne mrlje na stolu. Na početku neće biti nikoga tko bi ti svijetlio pute, osim uličnih svjetiljki i farova automobila. Učit ćeš iz sati u hladnim hodnicima. Vjerovat ćeš pogrešnim znakovima i ravnati se prema pravilima koja dolaze k tebi iz tuđih usta. Zaboravit ćeš riječi vjetra što stenje, zaustavljenog u krošnjama i nećeš se više nalaziti u pokretima životinja. Vodit će te velika volja i preusmjeravat će tvoju pozornost.

I vidjet ćeš velike gradove što blješte u plavoj svjetlosti prijepodneva i ulice u mrkloj tami dok tražiš ključeve zatvorenih ulaza. Nećeš razlikovati privide od stvarnoga glasa. Bit će ti suđeno da se, kao ris, nađeš među četiri zida. Dugo ćeš hodati i vrtiti se kao zvrk. U noćima će te prije spavanja posjećivati žudnje, čije poruke nećeš znati odgonetnuti. Čudesa koja će se uliti u tebe, neće odgovoriti sfinji. Neće biti kraja dana tvojim traženjima i pitanjima.

I ugledat ćeš mnoge rijeke i mora, ali uvijek ćeš se vraćati u samo jedan kraj. I ići na drugu stranu gorja, gdje će se smjerovi vjetra križati u nepoznatim smjerovima. Jer nećeš znati razlučivati, među licima, kojima budeš htio vjerovati. Zato ćeš graditi kuću, skovanu među oblacima. I povezivat ćeš i dijelit ćeš riječi potopljene u kipućoj kiselini dok se ne zaželiš tišine. I za leđima će ti šaputati žena, čije kretanje će te štiti od pada. Zaplivat ćeš u brojnim jezicima gdje ćete željezni zupčanici zdrobiti u krhotine i sastaviti u jaspis.

U tajnosti ćeš biti predan, kada se ugledaš u zrcalu bezdana. A onda ćeš se početi dizati prema središtu gdje ćeš ugledati sebe. Tada više neće biti puta prema dolje. I zatim će početi sniježiti riječi i zaletiti se prema tebi,

kao vrapci pred zimu. Polako se skupljati u dolinu i juriti s pritocima hladne, zelene rijeke, koja tvori tjesnace. I uvijek ćeš bolje razumjeti kamo pripadaš. Znat ćeš kada taj dan dođe. I ledena rijeka će uvijek biti bezgrešnja bez mrlja, prozirna će se mijenjati u zrak, koji ćeš disati.

Bit ćeš spreman na putovanje bez putovnice kada više ne bude potrebno mijenjati zemlje. I postajat ćeš sve lakši, uvijek trebati sve manje prtljage, kada sve tanja krila budu rezala gusti mrak. I kada ćeš kraj prozora čekati jutro, stopljen u osmijehu nježnosti, sva će budućnost biti spremna bez granica.

Prijevod: Ira Muhlstein

O autoru

Robert Simonišek

slovenski je pjesnik rođen 1977. godine u Celju.

Na ljubljanskom Filozofskom fakultetu 2003. diplomirao je na studijima filozofije i povijesti umjetnosti, a doktorirao na temu Art Nouveau. Uz poeziju, redovito piše kritike, a njegovi uradci objavljuvani su u svim priznatim slovenskim revijama i časopisima za kulturu. Živi i radi u Ljubljani i provinciji.

Klub studenata južne slavistike "A-302" je udruga koju su utemeljili studenti Odsjeka za južnu slavistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu radi promicanja interesa studenata. Klub nastaje 19. rujna 2003. godine kao izraz želje studenata slavistike da izravno sudjeluju u akademskom životu i utječu na akademska i kulturna događanja. Djelatnosti kluba obuhvaćaju:

- promicanje slavistike
- aktivno utjecanje na kvalitetu studija te na puno poštivanje prava i interesa studenata slavistike
- doprinos razvoju i povezivanju studenata slavistike u regiji i šire
- promicanje istraživačkog i literarnog rada s područja slavistike
- doprinos ostvarivanju regionalnog i globalnog društva slavistike koje će okupljati ljude svih interesnih sfera vezanih za kulturu, književnost i jezikoslovlje slavistike

Ciljevi kluba su:

- organiziranje znanstvenih, stručnih i društvenih skupova, tribina i sl.
- provođenje studentskih projekata
- osmišljavanje, predlaganje i održavanje javnih predavanja i seminara
- izdavanje časopisa iz područja slavenske kulture i književnosti
- okupljanje studenata i suradnja sa slavenskim udrugama i veleposlanstvima
- povezivanje i suradnja sa studentskim, omladinskim i drugim organizacijama slavističkih interesa
- organiziranje prigodnih kulturno-umjetničkih i drugih programa za studente

Sadržaj:

Predgovor

5 Cesta (Maja Dragojević)

7 Jezik (Maja Mastnak Car)

9 Zemlja (Ladislav Pleše)

11 Kasni proljetni dani (Marija Roglić)

12 Rastanak (Katarina Cigetić)

13 Domaće sjene (Maja Vuksan)

15 Žbice u kotaču (Maja Vuksan)

17 Spuštanje vrana pred kišu (Maja Marović)

19 Klizanje srna kroz rujanski polumrak (Maja Mastnak Car)

21 Potraga za lisicom (Iva Borić)

23 Kuće na kraju šume (Maja Marović)

25 Zimske elegije za izgubljenim selom (Janja Kovač)

28 Voda (Goran Lončar)

30 Uzroci i posljedice (Ira Muhlstein)

32 Augustovska večer s esejima i poezijom (Franko Burolo)

34 Nedjeljni doručak (Ivana Primorac)

36 Životinja koja trči za tvojim leđima (Dina Vrkić)

38 Bdijenje (Kristijana Marinović)

40 Vatra (Maja Mastnak Car)

42 Između dvaju gradova (Ladislav Pleše)

46 Galerije (Dina Vrkić)

48 Autoportret (Damir Kralj)

50 Staklo i kamen (Ivana Primorac)

52 Pokušaj meditacije (Maja Dragojević)

54 Obrisu u svibanjskoj svjetlosti (Andrea Žvab)

56 Toskanski brežuljci (Maja Dragojević)

58 Zrak (Neven Vargović)

60 Ocean (Katarina Cigetić)

62 Na unutarnjim rubovima tišine (Neven Vargović)

64 Eter (Iva Borić)

66 Prozor za dvoje (Maja Mastnak Car)

68 Pusmo mladom pjesniku

70 O autoru i A-302